

Styrdokument

Dokumentets namn:

Krisledningsplan för Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Typ av dokument:

Riktlinje

Beslutad av:

Förvaltningschef

Framtagen av:

Daniel Bergfjord

Ansvarig chef:

Drilon Iberdemaj

Reviderad av:

Ansvarig för uppföljning/revidering:

Daniel Bergfjord

Diarienummer:

GYVF-2022-4998

Version:

1.2

Datum för beslut:

Organisation/område:

Enheten för fysisk miljö

Uppföljd:

Reviderad:

Följs upp:

Vid behov eller i samband med ny mandatperiod.

Krisledningsplan för Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Visionen för Malmö stads krisberedskap är *Ett resilient Malmö med god förmåga att motstå, anpassa sig till, klara av, återhämta sig från och lära sig av oönskade händelser.*

1. Inledning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens krisberedskap utgår ifrån de stadsövergripande styrdokumenterna *Utvecklingsplan för Malmö stads arbete med krisberedskap och civilt försvar 2020-2023* och *Central krisledningplan* för Malmö Stad. Styrdokumenterna ger en övergripande bild av hur Malmö stad ska arbeta och utveckla sin förmåga med krisberedskap.

Nämnden ska enligt de stadsövergripande styrdokumenterna redogöra för vilken förmåga som nämnden beslutat att uppnå gällande effektiv ledning vid oönskade händelser samt en planering för hur förmågan ska uppnås.

1.1 Målsättning

De övergripande målsättningarna med Malmö stads krisberedskap är att

- Minska konsekvenserna av en inträffad händelse som föranlett samhällsstörningar och/eller kris för Malmö stad.
- Förhindra eller begränsa skador på människor, miljö och egendom.
- Säkerställa driften av den kommunala verksamheten.
- Upprätthålla förtroendet för den kommunala verksamheten.
- Vid behov medverka i samordning och koordinering av andra aktörer.
- Ge alla medborgare och andra aktörer så goda förutsättningar som möjligt att fatta egna beslut genom att sprida snabb, tillförlitlig och tydlig information.

1.2 Grundprinciper för krishantering

Ansvar flyttas inte vid en kris. Den som har ansvar under normala förhållanden har också ansvaret vid en kris. En kris ska så långt det är möjligt hanteras av den verksamhet som drabbats.

Eskalering och aktivering av förvaltningens krisledningsgrupp är en förstärkning och inte ett övertagande av drabbad verksamhets mandat och ansvar under en påfrestande händelse. Motsvarande gäller för förvaltningen i förhållandet med Malmö stads centrala krisledning.

Grundprinciper

- **Ansvarsprincipen** - den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden har motsvarande ansvar vid kris.
Ansvarsprincipen innebär också ett ansvar för varje aktör att samverka med andra.
- **Närhetsprincipen** - en kris ska, så långt det är möjligt, hanteras där den inträffar och av dem som är närmast berörda och ansvariga.
- **Likhetsprincipen** - organisationen som hanterar krisen ska, så långt det är möjligt, efterlikna ordinarie organisation.

Undantag kan förekomma vid extraordinär händelse¹ i enlighet med *Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i*

¹ Extraordinär händelse är ett juridiskt begrepp utifrån *LEH 2006:544*, med detta avses en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig

fredstid och under höjd beredskap (LEH). I det fall extraordinär händelse deklarerats kan krisledningsnämnden överta beslutanderätten från annan nämnd. Den förvaltning vars nämnds beslutanderätt övertas ska i sådant fall fortsatt hantera krisen utifrån krisledningsnämndens beslut. Beslutanderätt får endast övertas i den utsträckning som är nödvändig med hänsyn till den specifika händelsens art och omfattning (Se - *Reglemente för krisledningsnämnden*).

2. Förutsättningar för krisberedskap och ledning vid oönskade händelser

2.1 Vad är en kris?

En kris ska inom ramen för Malmö stads krisberedskap förstås som ett tillstånd orsakat av en oönskad händelse där en eller flera verksamheter i Malmö stad är utsatta för sådana påfrestningar att dessa inte kan bedrivas med normala resurser och organisation. En oönskad händelse är en händelse som inträffar eller uppstår och som på något sätt utmanar och negativt påverkar det som Malmö stad värdesätter.

En kris kräver alltid särskild hantering, ofta i form av en anpassad organisation. Behov och omfattning av krisledning är beroende av den specifika händelsens karaktär.

Följande indikationer är exempel på när ordinarie ledning inom förvaltningen behöver övergå till krisledning:

- allvarlig risk för liv, egendom eller i andra fall där höga värden står på spel
- ordinarie ledningsprocesser motsvarar inte situationens krav
- flera verksamhetsområden berörs och samordning krävs
- stort behov av kriskommunikation
- behov av samverkan med andra organisationer internt och externt

2.2 Utgångspunkter för förvaltningens krisberedskap före, under och efter en oönskad händelse

För att uppnå en god nivå inom krisberedskapen ska gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen bidra till att lämpliga insatser initieras inom

störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun.

krisberedskapsområdet. Förvaltningen ska ha ett stort fokus på proaktiva insatser innan en kris uppstår.

De proaktiva insatserna innebär att förvaltningen ska identifiera och vidta förebyggande och förberedande åtgärder som exempelvis utbildningar, övning och ett systematiskt arbete med risk- och sårbarhetsanalyser. Dessa insatser ska ses som långsiktiga och strategiska åtgärder som leder till att förvaltningen skapar utrymme dels för att eliminera risker, dels för att implementera konsekvenshämmande åtgärder.

Vidare ska förvaltningen vara beredd att ge verksamheterna stöd under en pågående kris där målsättningen är att minimera konsekvenserna av den uppkomna händelsen. I detta skede är fokus på operativ hantering av krisen.

Det sista skedet handlar om vad den berörda verksamheten ska göra efter att en oönskad händelse har inträffat. I detta skede påbörjas ett arbete med återhämtning och reflektion. Verksamheten ska succesivt avveckla sin krisorganisation och påbörja ett arbete för att återgå till normalläge. Det är av stor vikt att det genomförs en utvärdering av det inträffade, så att verksamheten/förvaltningen/Malmö stad kan förbättra och öka sin resiliens för framtida händelser.

3. Redogörelse för ordinarie ledning och organisation vid gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

I enlighet med *Utvecklingsplan för Malmö stads arbete med krisberedskap och civilt försvar 2020-2023* ska nämnden redogöra för förvaltningens ordinarie ledningssystem och anpassning av ledningssystem under oönskade händelser.

3.1 Beskrivning av nämndens uppdrag och organisation

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden är huvudman för de kommunala skolorna. Förvaltningschef är av huvudman utsedd skolchef och har till uppgift att säkerställa att verksamheten följer de föreskrifter som gäller för utbildningen.

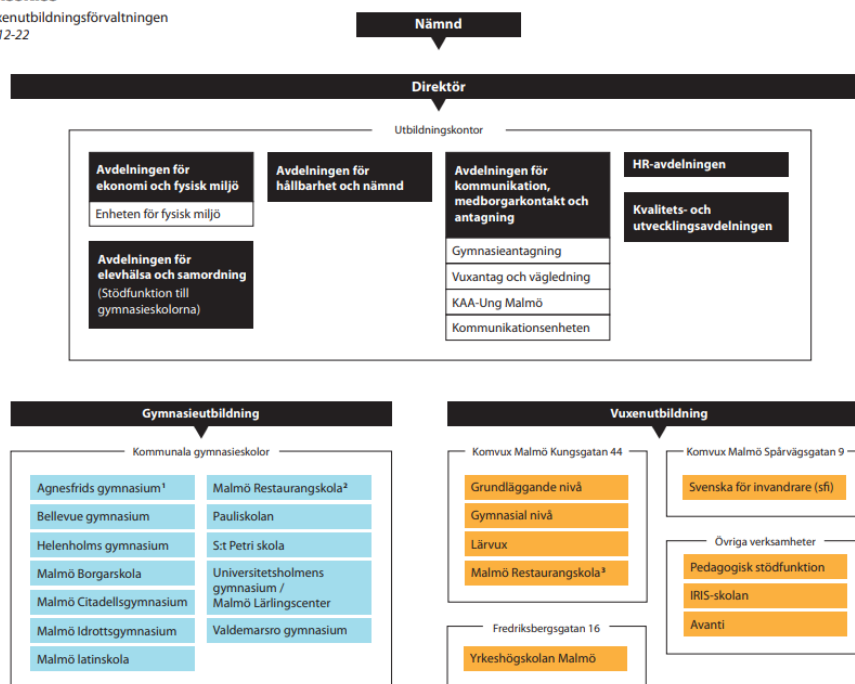
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ansvarar för de kommunala gymnasieskolorna/ gymnasiesärskola samt kommunal vuxenutbildning/Komvux som särskild utbildning. Ansvaret omfattar också elevhälsa, modersmålsundervisning, kommunalt aktivitetsansvar (KAA) och andra insatser för elever i behov av särskilt stöd.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningens ledningsgrupp leds av förvaltningschefen. Dess aktuella sammansättning återfinns på intranät.

Enskild skola eller vuxenutbildningsform leds av rektor. Rektor har det övergripande arbetsgivaransvaret för arbetsmiljö samt det pedagogiska ansvaret för skolan.

Organisationsskiss

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen
Uppdaterad: 2022-12-22

Förklaring: ¹ Även vuxenutbildning som drivas av gymnasiet | ² Gymnasieutbildning | ³ Vuxenutbildning

4. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens krisledningsorganisation

Förvaltningen ska ha en förmåga att kunna ta emot larm, initiera krishantering och vid behov fatta normativa beslut. Målet med krishanteringen är att begränsa konsekvenser och säkerställa att ordinarie verksamhet kan fortsatt bedrivas på en acceptabel nivå trots en negativ påverkan av en önskad händelse.

Förvaltningschef beslutar om aktivering och avslut av krisledning. Vid förvaltningschefens frånvaro ska rollen som tillförordnad förvaltningschef utses och kommuniceras inom organisationen och till stadens centrala krisberedskapsfunktioner.

4.1 Politiskt beslutsfattande under önskad händelse

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har som uppgift att fatta beslut gällande mål, budget och inriktning för förvaltningens verksamhet. Detta gäller såväl i ett normalläge som i krissituationer. Förvaltningschefen säkerställer att

nämnden och presidiet hålls informerad när en krissituation uppstår och bistår med en kontinuerlig lägesuppdatering.

I händelse av att nämnden inte har möjlighet att sammanträda och det föreligger akut behov av politiskt beslutsfattande finns möjlighet till ordförandebeslut enligt nämndens delegationsordning.

I det fall extraordinär händelse deklarerats kan Malmö stads krisledningsnämnd överta hela eller delar av beslutanderätten från annan nämnd. Respektive nämnd ska inte ha en egen krisledningsnämnd, det ska enbart finnas en krisledningsnämnd per kommun. Övertas gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens beslutanderätt fungerar gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningens krisledning som utförare.

Beslutanderätt får endast övertas i den utsträckning som är nödvändig med hänsyn till den specifika händelsens art och omfattning. Krisledningsnämnden fattar beslut om övergripande mål och riktlinjer för hanteringen och kan omfördela resurser och effektivisera hanteringen i frågor som rör händelsen.

Krisledningsnämndens ordförande bedömer om situationen är sådan att en extraordinär händelse föreligger och att krisledningsnämnden ska träda i funktion.

Malmö stads krisledningsnämnd består av:

- kommunstyrelsens ordförande
- kommunstyrelsens 1:e vice ordförande
- kommunstyrelsens 2:e vice ordförande
- jämte ersättare

Om så beslutas åligger det krisledningsnämnden att formulera mål för den initiala hanteringen av krisen. Ordföranden i krisledningsnämnden får besluta å nämndens vägnar i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas. Sådana beslut ska därefter snarast anmälas till nämnden.

4.2 Interna och externa larm- och kontaktvägar

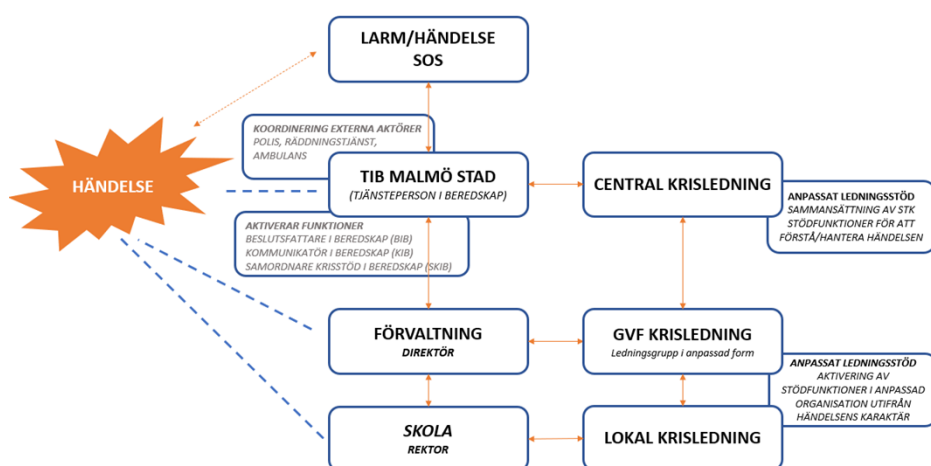
Nedan presenteras larmvägar för inkommen information om oönskade händelser som kan föranleda beslut om aktivering av krisledningsgrupp. Beredskapssamordnare och kriskommunikatör finns tillgängliga som stöd till verksamhet i avvägning om/hur ärende bör eskaleras.

Inkomna larm inom den egna organisationen – Rapportering om oönskade händelser sker inom ordinarie styrkedja från rektor via utbildningschef till förvaltningschef. Förvaltningschef meddelas alltid direkt av rektor om skola har aktiverat lokal krisledning.

Inkomna larm via tekniska system – Larm om pågående dödligt våld, så kallade PDV-larm, på skola via förvaltningens varningsapplikation är kopplat till utbildningskontoret och bevakas av beredskapssamordnare och kriskommunikatör samt deras chefer. Vid konstaterad skarp oönskad händelse informeras förvaltningschef.

Larm via tjänsteperson i beredskap (TiB) – Tjänsteperson i beredskap är kommunens primära ingång för myndigheter och andra aktörer vid oönskade händelser. Vid händelser där förvaltningen har blivit, eller överhängande riskerar att bli direkt drabbad av händelse, kontaktas förvaltningschef direkt av TiB enligt förvaltningens larminstruktion.

Beredskapssamordnare och kriskommunikatör vid förvaltningen agerar som motpart till centrala beredskapsfunktioner och rapporterar vid behov direkt till förvaltningschef och/eller berörd verksamhet vid exempelvis utfärdade varningar från Polismyndigheten eller SMHI.

Figur 2. Schematisk bild över hur den ordinarie organisationen samt krisledningsorganisationen förhåller sig inom Malmö stad genom de olika ledningsnivåerna vid en oönskad händelse.

4.3 Aktivering av förvaltningens krisledningsgrupp

Initial bedömning – Förvaltningschef bedömer om indikatorer för händelsen föranleder aktivering av krisledning och eventuellt stöd av stadsövergripande ledning. Om skola initierar krisledning kan förvaltningens krisledning aktiveras i mindre omfattning för att bevaka och stödja skola.

Aktivering – Förvaltningschef är ansvarig för beslut om aktivering av förvaltningens krisledningsgrupp.

Sammansättning av förvaltningens krisledningsgrupp – Förvaltningschef beslutar om sammansättningen av funktioner i krisledningsgrupp baserat på den önskade händelsens karaktär och omfattning. Förvaltningschef är ordförande för krisledningsgruppen.

Ledningsplats – Förvaltningens krisledningsgrupp sammanträder inom utbildningskontorets lokaler. Reservplats är lämplig lokal på skolenhet. Ledningsplats beslutas i samråd mellan berörd skola och krisledningsgrupp.

Enheten för fysisk miljö ansvarar för lokalisering och anpassning av möteslokaler och teknik för krisledningsgruppen.

Aktivering av anpassat ledningsstöd - Förvaltningschef kan vid behov fatta beslut om aktivering av ett särskilt ledningsstöd. Ledningsstöd är en stödfunktion som kan bistå den anpassade ledningen och förvaltningens ordinarie ledningssystem med:

- Lägesbild
- Analys och scenarioplanering
- Beslutsunderlag
- Extern rapportering om lägesbild, vidtagna och planerade åtgärder
- Intern samordning och stöd
- Extern samverkan

Ledningsstödet samordnas av förvaltningens beredskapssamordnare och bemannas av funktioner från stabsavdelningar på utbildningskontoret med relevanta kompetenser för den önskade händelsens karaktär och omfattning.

4.5 Facklig samverkan

En av nämndens viktigaste resurser är förvaltningens medarbetare. En önskad händelse kan kräva särskilda strukturer för information, dialog och samverkan

med fackliga parter för att säkerställa transparens i beslut, delaktighet och effektiv hantering av händelsen.

5. Krisorganisation på enhetsnivå

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningens respektive verksamheter ska upprätta en krisplan som beskriver verksamhetens arbetsgång vid en oönskad händelse. Verksamheternas krisplan ska innehålla de fastställda huvudområden som anges nedan. Utöver detta kan verksamheterna inkludera fler handlingsplaner/rutiner som bedöms lämpliga.

Målsättningen för verksamhetens krisorganisation är att skapa förutsättningar för att snabbt hantera en oönskad händelse på ett tillfredställande sätt. För att uppnå en god krisledning ska varje verksamhet utse lämpliga representanter som kan bemanna krisorganisationens respektive funktioner.

För att uppnå en robust krisorganisation ska organisationen vara funktionsbaserad. Detta syftar till att minska sårbarheten om nyckelpersoner inte är nåbara.

Grundmall för krisledningsplan på enhetsnivå återfinns i bilaga.

5.1 Fastställda huvudområden

De huvudområden som är ett minimum i respektive krisplan för enheterna är:

1. *En beskrivning av verksamhetens krisorganisation där en tydlig roll- och ansvarsfördelning och bemanning finns beskrivet.*
2. *Fungerande kommunikationskanaler som omfattar medarbetare och elever/studerande och vårdnadshavare.*
3. *Rutin för en kontinuerligt uppdaterad larmlista.*
4. *En på förhand utsedd lämplig ledningsplats och en reservplats.*
5. *Rutin/instruktion för agerande vid pågående dödligt våld.*
6. *Rutin vid dödsfall elev/medarbetare.*
7. *Förankring av krisplanen.*
8. *Systematik för att krisplanen uppdateras*

Beredskapssamordnare och kriskommunikatör kan stödja enheterna i deras arbete med att ta fram en krisplan.

6 Kriskommunikation och informationshantering

6.1 Övergripande intern och extern kommunikation

Intern och extern kriskommunikation är avgörande för hur väl en oönskad händelse som föranleder en kris kan hanteras. Kriskommunikation är av yttersta vikt för omvärldens intryck av Malmö stads hantering av händelsen och för att upprätthålla förtroendet.

Kommunikationen ska vara snabb, tillförlitlig och tydlig. God kommunikation kan hindra incidenter från att utvecklas till kriser. Det är således av stor vikt att Malmö stads verksamheter beaktar betydelsen av kommunikationsinsatser såväl före, under som efter en kris.

Den interna och externa kommunikationen bereds och formuleras av kommunikationsenheten för att säkerställa att rätt budskap når den avsedda målgruppen. Detta för att förhindra ryktesspridning samt upprätthålla Malmö stads varumärke på ett lämpligt och förtroendegivande sätt.

Kommunikationsenheten ansvarar för omvärldsbevakning, identifierar kommunikationsbehov och utgör ingång för frågor från allmänhet och media.

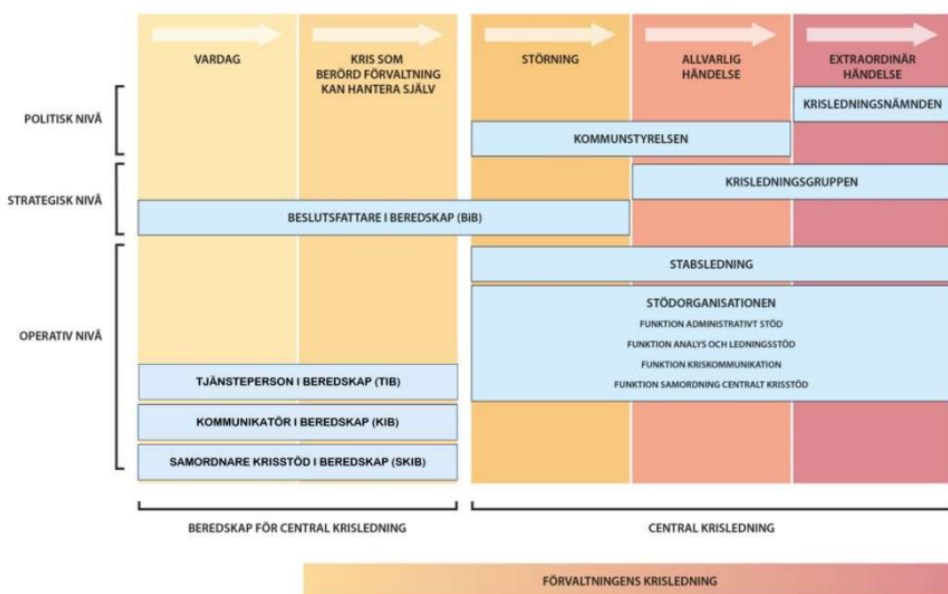
En mer detaljerad bild och operativt stöd finns att tillgå i gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningens riktlinjer för kriskommunikation.

7 Samverkan central krisledning och samhällsaktörer

Under oönskade händelser som påverkar hela eller större delar av kommunen är samverkan mellan stadens olika förvaltningar, bolag och förbund nödvändig för att fatta gemensamma beslut om inriktning och åtgärder. Malmö stads centrala krisledning kan aktiveras i det fall en kris eller hot om kris är en kommunövergripande angelägenhet och den avser att bidra till samordning både internt inom Malmö stad och externt.

Vid en kris som påverkar större delar av Sverige behöver nämnden även följa den nationella inriktningen och samordningen.

Den centrala krisledningen hanterar kriser i tre olika krislägen; *störning*, *allvarlig händelse* och *extraordinär händelse*. Se figur nedan för en beskrivning av hur den centrala krisledningsorganisationen är uppbyggd och i vilka skeden som de olika funktionerna är aktiva.

Figur 1. Den centrala krisledningsorganisationen och i vilka skeden som dess funktioner är aktiva. Figuren belyser även att den drabbade förvaltningens krisledning är fortsatt aktiv även då den centrala krisledningen aktiveras.

NIVÅ 1	En störning som kan oftast hanteras av respektive förvaltnings krisorganisation med stöd från central nivå.
NIVÅ 2	Allvarlig händelse som kan inte hanteras inom ramen för den egna förvaltningen. Kräver stöd/samordning från central nivå
NIVÅ 3	Extraordinär händelse är en kris som drabbar många människor och stora delar av samhället. Överhängande risk för allvarlig störning/påverkan på viktiga samhällsfunktioner. <i>Krisläget kan föranleda aktivering av krisledningsnämnd.</i>

Förklarande matris för beskrivna krislägena i figur 1

8 Förvaltningsövergripande krisstödsorganisation

Enligt *utvecklingsplan för Malmö stads arbete med krisberedskap och civilt försvar 2020 - 2023* ska nämnden utveckla förmåga till krisstöd vid oönskade händelser dimensionerad utifrån respektive verksamhetsområdes ansvar och behov.

Varje arbetsplats ska enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter ha en rutin för krisstöd och första hjälpen. Vid ordinarie drift hänvisas elever och medarbetare till skolans kurator/elevhälsoteam samt verksamhetsnära HR-konsult för avrop av krisstöd via företagshälsovård.

Vid oönskade händelser med omfattande behov av krisstöd och/eller flertal aktörer inblandade, kan en särskild krisstödssamordnare utses av förvaltningens krisledningsgrupp.

Krisstödssamordnarens primära funktion är främst att säkerställa resursplanering av krisstödjare över tid och utgöra kontaktyta för den centrala samordnare krisstöd i beredskap (*SKiB*) och den interna krisstödsorganisationen inom förvaltningen i syfte att effektivt koordinera krisstödsinsatser i det akuta skeendet såväl som över tid.

9 Dokumentation och registratur

De handlingar som skapas vid ledning i kris har ett högt värde både på kort och lång sikt. Det är därför viktigt att bevara vissa uppgifter som i andra sammanhang bedöms vara arbetsmaterial (*foton, underlag till utredningar mm*). Även kommunikationsmaterial bör bevaras i stor utsträckning. De olika handlingstyperna registreras med fördel på samlingsärenden för att effektivisera hanteringen och underlätta framtida sökning.

Vilka handlingar och hur de ska hållas ordnade framgår i *arkivhandbok för Malmö stad* samt förvaltningens egna anvisningar och riktlinjer gällande handlingar.

Former för registratur, skapande av samlingsärenden och prövning av sekretess vid utlämnande av handling vid krishantering beslutas och samordnas av förvaltningens avdelning för hållbarhet och nämnd.

10 Avveckling och avslut av krisledningsgrupp

Behovet av anpassad organisation ska under insatsens gång bedömas löpande. När situationen inte längre kräver att arbetet sker i anpassad organisation ska krisledning avvecklas. Förvaltningschef beslutar om avveckling av krisledningsgruppen.

Tidpunkt och form för avveckling måste planeras utifrån förutsättningarna och kommuniceras internt och till samverkande aktörer, till exempel Malmö stads centrala beredskapsfunktioner.

I vissa fall upphör inte utbildningskontorets delaktighet i ärendet i och med att krisledningsgruppen avvecklas. Förvaltningschef kan då besluta att en mindre projektorganisation upprättas för att stödja verksamheten i det efterföljande arbetet.

11 Utvärdering

Efter aktivering av krisledning ska hanteringen utvärderas. Baserat på lärdomar ska förvaltningens arbetsformer anpassas för att uppnå effektivare hantering och stärka nämndens motståndskraft inför kommande kriser.

Utvärdering efter en aktivering av en anpassad ledning beslutas av förvaltningschef och samordnas av förvaltningens beredskapssamordnare enligt utvärderingsmodellen *after action review* (AAR).

Beroende på händelsens omfattning och komplexitet kan formerna för utvärdering se olika ut men ska huvudsakligen redogöra för följande:

1. Vad förväntades hända?

Vad var målet med hanteringen? Vilken var den initiala uppfattningen av händelsen? Vilken var uppgiften? Vad skulle göras? Var målet bra formulerat före hanteringen inleddes? Hur förbereder vi oss bäst för en sådan här uppgift?

2. Vad var det som faktiskt hände?

Vad var det som faktiskt hände under händelsen? Vad uppnådde vi med hanteringen? Vad gjorde vi och varför gjorde vi det? Vad blev det faktiska resultatet?

3. Varför blev det som det blev?

Vad gick bra och varför? Vad gick mindre bra och varför? Hur gick vi tillväga för att uppnå målet? Vilka konsekvenser fick det? (Fokus på vad, inte vem.)

4. Vad kan förbättras och hur?

Hur kan gruppens uppgifter lösas bättre, snabbare, säkrare och effektivare nästa gång? Kunde organisationsupplägget ha sett annorlunda ut? Vad behöver vi inom gruppen utveckla och öva mer på? Vad ska vi fortsätta göra, sluta göra och börja göra? Fokus på det vi kan påverka.

11 Övning och utbildning

Kommunen ansvarar för att både förtroendevalda och anställd personal får den utbildning och övning som behövs för att de ska kunna lösa sina uppgifter vid en fredstida krissituation. Det framgår av *2 kap. 8 § i lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH)*.

Som stöd för att uppnå effektiv ledning vid oönskade händelser arbetar förvaltningen med utbildning och övning. Stadskontoret ansvarar för att utveckla en process för förmågehöjande insatser som i sin tur resulterar i förvaltningens utbildnings- och övningsplan.

Förvaltningens utbildnings- och övningsplan upprättas och samordnas av förvaltningens beredskapssamordnare.

12 Bilagor

Mallar för lägesbild, beslutslogg och andra arbetsverktyg som underlättar hantering vid oönskade händelser återfinns i bilaga till krisledningsplan. Bilagor publiceras på intranät och förvaltningens digitala samarbetsytor.